

Michaela Košánová, „*Plné stáje vedou v ráje.*“ *Organizovaný chov koní v českých zemích od 16. století do 1. poloviny 20. století. Diplomová práce, České Budějovice 2013, 240 s.*

Posudek vedoucího diplomové práce

Hospodářské dějiny venkova stojí v posledních desetiletích na okraji zájmu českých historiků. Tento trend je však v rozporu se situací v evropské historiografii, kde každodenní život a ekonomika venkovských společností zůstávají významnými badatelskými tématy, jimž jsou věnována specializovaná periodika či ediční řady nakladatelství. Zdaleka přitom nejde jen o výzkum pracovních postupů a ekonomických aspektů zemědělské výroby. Stav a úroveň hospodářství ovlivňovaly životní úroveň a každodennost venkovanů, odrážely jejich mentalitu a měly významný vliv na sociální transformaci venkovské společnosti.

Práce Michaely Košánové, která se zaměřila především na problematiku plemenitby koní v jižních Čechách v období první republiky, je dokladem relevance a významu bádání na poli hospodářských dějin. Je třeba ocenit volbu tématu, které v sobě zahrnuje řadu aspektů venkovské každodennosti. Rekonstrukce rodokmenů hospodářských zvířat a dobových chovatelských postupů rozhodně nejsou jen šlechtitelskou záležitostí, neboť představují důležitý vhled do problematiky vývoje zemědělství i celkové modernizace českého venkova. Autorka správně rozeznala výpovědní hodnotu využívaných pramenů a podtrhla zejména ty aspekty chovu a plemenitby koní, které odrážejí prolínání tradičních postupů se zásadami moderního zemědělství. Svou prací tak přispěla k zodpovězení otázky, jak a do jaké míry vstupovaly odborné vědecké poznatky a byrokratická opatření státu do života běžných zemědělců a do jaké míry je tyto venkované byli ochotní respektovat.

V úvodních kapitolách své práce Michaela Košánová přiblížila historii chovu koní a proměny vztahu člověka a koně v minulosti. Následující kapitola o zobrazování koní ve výtvarném umění je výsledkem autorčiny analýzy obrazů ze sbírek hipologického muzea ve Slatiňanech, zejména děl Georga Philippa Rugendase, Johanna Georga Hamiltona a Johanna Eliase Ridingera. Je jen škoda, že na část o zobrazování ušlechtilých koní barokními umělci nenavazuje podobná pojednávající o zobrazování, popisování a vnímání koní v prostředí nižších vrstev a v mladších obdobích, na které se soustředí klíčová část autorčina dalšího výzkumu.

Úvodem do problematiky plemenitby koní jsou kapitoly o hřebčincích v Kladrubech a valdštejské Oboře, které dodávaly koně pro císařský dvůr, a vojenských hřebčincích, které

řídily chov koní od poslední čtvrtiny 18. století do roku 1869. Pozornost je dále zúžena na dějiny hřebčince v Písku, který měl klíčový význam pro chov koní v oblasti jižních Čech, a problematiku chovu chladnokrevných koní na počátku 20. století.

Poznatky představené v předcházejících kapitolách staly východiskem pro vlastní analytický výzkum autorky. Jeho základem se staly evidenční prameny Státního hřebčince Písek, na jejichž základě autorka zkoumala konkrétní chovatelské postupy rolnického chovu koní. Velkou pozornost přitom věnovala konfrontaci moderních šlechtitelských norem a tradičních postupů rolníků, v nichž hrály velkou roli zažitá představa i selská hrdost, jejímž symbolem byli právě koně. Důraz byl položen také na otázku módnosti a poptávky po koních určitého typu, který se odrážel ve výběru chovných párů i ceně hříbat.

Detailní pohled do problematiky chovu koní představuje závěrečná studie o chovu koní na Humpolecku v letech 1919-1923. Využity byly písemnosti zdejšího Okresního hospodářského spolku i dokumenty přibližující práci zdejší připouštěcí stanice. Charakteristika chovných zvířat i výsledky připouštění se přitom opět staly východiskem pro analýzu hospodářské situace i názorů zemědělců sledované oblasti. Práce je doplněna řadou obrazových a grafických příloh, užitečnou pomůckou je i terminologický slovníček hipologického názvosloví.

Michaela Košánová prokázala schopnost analyzovat a interpretovat různorodé historické prameny, zároveň dokázala i orientaci a značnou šíři vědomostí v oblasti zoologie a chovatelství. Její diplomová práce je v pořádku i po formální a jazykové stránce, i když některým pasážím by bylo možné vytknout přílišnou popisnost či popularizační vyznění. Vzhledem k uvedeným skutečnostem práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

V Třeboni 7. května 2013

doc. PhDr. Josef Grulich, Ph.D.